Ч. 163 Пятниця 23 липня (4 серпня) 1893. Рôкъ III.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и Адміністрація улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лишь франкованî.

Рекламаціи неопечатанî вôльнî вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Передплата у Львовѣ въ Адміністраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Староствахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Змова робôтникôвъ въ Анґліи.

Двѣста пятьдесять тысячь робôтникôвъ въ анґлійскихъ копальняхъ угля покинуло роботу, а ще зъ якихъ сто тысячь робôтникôвъ або й бôльше задумує покинути! Можна собѣ представити, яка велика згода межи тыми робôтниками, коли они потрафили устроити таку змову, чи якъ то кажуть, страйкъ. Въ Анґліи, тôй вôтчинѣ промыслу и торговлѣ, котра вже бачила всякî борбы економічнî и суспôльнî, такои величезнои змовы ще не було. О що йде тымъ робôтникамъ, яка гадка одушевляє ихъ, що такî масы народу покидають роботу та видимо бажають перевороту теперѣшныхъ вôдносинъ?

О хлѣбъ иде, о заробокъ — якъ всюды, на цѣлôмъ свѣтѣ межи робôтными людьми. Хто має грошѣ, той хоче ихъ мати бôльше або бодай задержати, а хто не має, той хоче свою працю продати якъ найдорожше. Причина тои незвычайнои змовы робôтникôвъ копальняныхъ въ Анґліи така:

По довголѣтнôй застои въ торговли угля въ Анґліи, почала цѣна єго въ р. 1888 значно пôдносити ся. Наслѣдокъ зъ того бувъ такій, що властителѣ копалень - ще того самого року збôльшили робôтникамъ платню о 10 прц. Цѣна угля дальше росла и вôдповѣдно до того збôльшала ся платня копальникôвъ, ажь дня 1 серпня 1890 року та платня була вже о 40 прц. бôльша, якъ давнѣйша. Зъ того часу властителѣ копалень уже не пôдвысшали платнѣ робôтникамъ. Въ такôй господарцѣ, де великî паны, маючи грошѣ, розпоряджають тысячами людей, єсть така засада, що чистымъ зыскомъ повиннî дѣлити ся тî капіталісты зô своими робôтниками. Отже тî властителѣ копалень справдѣ такъ чинили, пôдвысшали платню, доки пôсля свого рахунку могли, а далѣ й перестали, тымъ радше, що вôдъ року 1890 цѣна угля почала знову спадати, такъ що нинѣ знижка цѣны угля въ порôвнаню зъ мѣсяцемъ серпнемъ р. 1890 выносить 4 до 8 шилинґôвъ на однôй тоннѣ. И отъ настала зъ того така суперечка: Властителѣ копалень кажуть: доки цѣна угля росла, доти могли мы и платню робôтникамъ пôдвысшати, а теперь, коли уголь таншій, мы не можемо имъ тôлько платити, що перше. Отже задумали справдѣ урвати троха платню. Але робôтники на то кажуть свое: „Вôдъ серпня 1890 р. вже разомъ зъ тымъ пôдвысшенємъ, яке намъ властителѣ копалень дали, платня наша єсть якъ разъ така, що зъ неи копальникъ ледви може выжити. На менше мы не можемо пристати, бо то було бы здирство. Що лишь выбороли мы собѣ платню, котра насъ бодай не кривдить, а ту вже хотять намъ єѣ зменшати“. Такъ робôтники кажуть розумѣє ся за намовою своихъ провôдникôвъ, соціялістôвъ. Правда, прикро то робôтникови, котрый зароблявъ денно нпр. 2 зр. пристати наразъ на меншу платню, але коли то правда, що властителѣ копалень не мають такого зыску якъ перше, то звôдкижь они можуть такъ само платити, якъ доси?

И такъ ту йде о два интересы: интересъ копальникôвъ и властителѣвъ копалень. По чійôй сторонѣ правда, не збагнешь такъ вôдразу, не знаючи тамошныхъ вôдносинъ. Результатъ теперѣшнои змовы дасть намъ на се вôдповѣдь, а вôдповѣдь та буде тымъ бôльше гôдна вѣры, що въ тôй борбѣ о любый крейцаръ одна и друга сторона сильна. Ту великî капіталісты, котрî можуть трохи не на дѣдôвъ зôйти, коли зô своихъ копалень не будуть мати кимъ добувати угля; а ту знову велика, добре устроєна маса робôтникôвъ, котрî вôдтягнувшись вôдъ працѣ терплять вправдѣ черезъ те й самî, але й можуть мати надѣю, що дôйдуть свого, не дадуть собѣ зменшити платнѣ.

Та змова зачала ся минувшои пятницѣ, отже тому тыждень, а тягне ся ще й доси. Зъ Анґліѣ доносять, що до того чверть міліона робôтникôвъ, що вже покинули роботу, прилучить ся ще якихъ 100.000, отже разомъ буде 350.000. А ту треба и то мати на памяти, що коли змова потягне ся довше, то властителямъ рôжныхъ фабрикъ настане гôрка година. Звѣстно, майже до кождои машины треба угля, абы було чимъ палити. Колижь робôтники не добувають угля, то єго небавомъ не стане, отже й фабрики мусять стануги, а тымъ самымъ и робôтники въ нихъ не будуть мати що робити. Теперь додаймо до числа тыхъ змовленыхъ робôтникôвъ ще ихъ жѣнки та дѣти, — то яке то велике число выйде, якî наслѣдки можуть бути зъ того! Та змова може бути для промыслу анґлійского страшнымъ ударомъ, а заразомъ и нещастємъ для самыхъ робôтникôвъ та ихъ родинъ. Читателѣ нашî тямлять ще певно страйкъ въ Дургамѣ, въ котрôмъ брало участь лише звышь 50.000 робôтникôвъ; отже хочь уже рôкъ минувъ, а богато фабрикъ до нинѣшного дня не може довести своєѣ господарки до такого ладу, якъ бувъ тому рôкъ; знову же робôтники, правда не всѣ але 6000 зъ нихъ, до нинѣ не можуть собѣ найти роботы. Щожъ то може бути зъ теперѣшнои змовы? Тî страшнî розмѣры єѣ суть заразомъ єѣ силою и слабостію; силою длятого, бо сотки тысячь робôтникôвъ, котрî покидають працю, щобы допняти бôльшои платнѣ, то прецѣ могучôсть, котрôй не можна вôдмовити и значеня морального; а слабостію, бо

3)

Сіямъ и Сіямцѣ.

(Дальше.)

Пôсля старого звычаю сіямского повиненъ король мати чотири жѣнки - королевî и 300 бôчныхъ жѣнокъ. Король Чуляльонкорнъ має вправдѣ гаремъ, бо такъ наказує старый звычай, але вôнъ до него майже не заглядає и жиє пôсля европейского звычаю лишь зъ одною законною жѣнкою королевою Сванґъ Вадганою. Що вôнъ пôдъ симъ взглядомъ завѣвъ европейскій звычай, доказує найлѣпше та обставина, що въ Сіямѣ можна часто побачити фотоґрафіи представляючî короля зъ єго жѣнкою и найстаршимъ сыномъ, наслѣдникомъ престола. Палаты короля представляють цѣле мале мѣсто, середъ котрого стоить пышный будынокъ, Магапрозата, въ котрôмъ король сидячи на золотôмъ тронѣ выложенôмъ дорогими каменями, приймає заграничныхъ пословъ. Король спить що ночи въ иншôй палатѣ або въ иншôй комнатѣ. Звычай сей пôшовъ мабуть зъ того, що давнѣйшими часами були часто палатовî революціи и пять королѣвъ сіямскихъ стратило черезъ нихъ житє. Палата гарему єсть окружена потрôйнымъ муромъ, середъ котрого находять ся пречуднî огороды и штучнî печеры.

Що теперѣшный король не єсть такимъ, якимъ представили єго були недавно европейскî ґазеты, найлѣпшимъ доказомъ то, що вôнъ по кôлька годинъ денно студіює европейску літературу, зъ котрою добре обзнакомленый. На єго приказъ перекладано деякî знаменитî дѣла зъ анґлійскои и нѣмецкои літературы на сіямску мову и вôнъ самъ бравъ участь въ тôй роботѣ. Вôнъ заслуживъ ся такожь и около пôддвигненя сіямскои літературы, бо самъ приладивъ до друку збôрникъ стародавныхъ казокъ сіямскихъ, котрî задержались ще въ народѣ. Высылаючи молодыхъ князѣвъ на науку до Европы давъ имъ книжочку, котру самъ написавъ и выдавъ друкомъ, а въ котрôй высказує свое переконанє, що навѣть найвысше поставленый и найбогатшій чоловѣкъ повиненъ старати ся своимъ честныхъ трудомъ своєю працею причиняти ся до загального добра, бо лишь тымъ сповнить цѣль свого житя. Науки, якî подає король сіямскій въ тôй книжочцѣ, могли бы придати ся й не одному изъ володѣтелѣвъ европейскихъ. Годить ся згадати такожь про дѣяльнôсть сіямского короля пôдчасъ холеры въ Сіямѣ, особливо же въ Банґкокъ. Вôнъ приказавъ бувъ тогды свому придворному лѣкареви Човъ Саі знарядити три пароходы, придавъ кождому зъ нихъ одного лѣкаря и заосмотривъ ихъ въ лѣки; кораблѣ тî мусѣли плавати по рѣцѣ Менамъ и єѣ притокахъ та давати помôчь занедужавшимъ. О станѣ пошести и о всѣхъ слухахъ, въ котрыхъ єго зарядженє показало ся успѣшнымъ, казавъ собѣ заразъ доносити. По великôй пошести холеричнôй въ липни и серпни 1881 р. приказавъ бувъ Чуляльонкорнъ бити на памятку медалѣ и надѣливъ ними всѣхъ тыхъ, що вôдзначили ся подаванємъ помочи пôдчасъ пошести.

Що король, мимо найлѣпшои волѣ не може богато вдѣяти и що въ Сіямѣ все ще иде по давному, дасть ся легко зрозумѣти. Чуляльонкорнъ не єсть зъ тыхъ реформаторôвъ, що то все силою переводять; вôнъ числить ся зъ становомъ рѣчей въ Сіямѣ, зъ нездарностію сіямскою та поганымъ характеромъ Ляосôвъ. Сіямцѣ (а то буває и у многихъ народôвъ европейскихъ) люблять бôльше блескъ и пышноту деспотизму, якъ мудрî и хосеннî порядки; они глядять на всѣ реформы короля рôвнодушно и уважають ихъ не лишь за щось маловажного, але навѣть и шкôдливого. Сіямска шляхта дуже нерадо дивить ся на всѣ реформы короля и єй то дуже не подобалось, що вôнъ прибравъ собѣ за дорадникôвъ Анґлійцѣвъ та Нѣмцѣвъ. Здаєсь отже, що та шляхта своими махинаціями выкликала теперѣшный заколотъ зъ Францією, хочь и то не дасть ся заперечити, що въ сей справѣ грала чи не найбôльшу ролю захланнôсть французска. То однакожь здаєсь бути певною рѣчею, що шляхта сіямска выкористає теперь прикре положенє Сіяму изза конфлікту зъ Францією противъ короля и єго реформаторскои дѣяльности.

тй сотки тысячь означають, що ширшає кругъ нещасныхъ, що роблять страшну шкоду собѣ, державѣ и промыслови, що вконци не будуть мати зъ чого жити — (хочь и зложили два мілёны зр., та що то значить на только тысячь народу?). Може дойти до того, якъ то неразъ при стрейкахъ дѣе ся, що зъ браку роботы и заробку згодять ся вконци робітники на се, противъ чого теперь воюють. Бо кожда змова, взята пôдъ розвагу, яко обявъ борбы межи капіталомъ и працею, то мечь зъ двома вôстрями. Однымъ вôстремъ можна зранити ворога, а другимъ себе. Въ такôй борбѣ терплять однй и другй, та всежь, кожда така борба то оденъ крокъ дальше до бôльшого ладу на свѣтѣ.

Переглядъ политичный.

Межи Молодочехами а партією т. зв. реалістôвъ що стоять пôдъ проводомъ пос. Масарҗіка, прийшло до острого конфлікту, котрый остаточно може тымъ закôнчить ся, що реалісты вôддѣлять ся вôдъ Молодочехôвъ и станугь яко окрема умѣренна партія. Конфліктъ сей наставъ зъ такои причины: Молодочехи хотѣли выключити зъ свого клюбу пос. Масарҗіка за то, що вôнъ передъ Старочехомъ, адвокатомъ Шромотою выговорювавъ на проводиря Молодочехôвъ дра Юл. Ґреґра и сказавъ ему, що намѣстникъ Чехъ, ґр. Тунъ мавъ сказати, що Молодочехи не такй страшнй якъ здають са и они дались бы зловити. Шромота розповѣдавъ то дальше и пояснявъ то такъ, що дръ Юл. Ґреґръ обѣцявъ ся намѣстникови не писати въ своѣй ґазетѣ Narod. Listy противъ тридержавного союза и взагалѣ писати спокôйнѣйшимъ тономъ. Зъ того розпочалась сварка. Ґреґръ оправдувавъ ся тымъ, що робленый ему закидъ може вôдносити ся хиба лишь до письма, яке вôнъ выславъ до намѣстника ще пôдчасъ ческои выставы. Тогды кликавъ его намѣстникъ до себе и просивъ, щобы вôнъ не писавъ въ ґазетѣ про приѣздъ славяньскихъ гостей, абы черезъ то не выкликувати демонстрацій въ Празѣ. Ґреґръ обѣцявъ то, але вже на другій день появилась въ его ґазетѣ мимо его волѣ оповѣщенє приѣзду Хорватôвъ. Тогды то написавъ Ґреґръ письмо до намѣстника, въ котрôмъ оправдувавъ свое поступованє. По такôмъ поясненю Ґреґра хотѣли радикалы выключити зъ клюбу Масарҗіка и оногды радивъ клюбъ Молодочехôвъ надъ сею справою. Ухвалено поки що залишити всяку сварку въ ґазетахъ, доки ажь не пояснить ся цѣла справа.

Fremdenblatt записуючи вѣсть о признаню Россією мінімальнои тарифы для австро-угорскихъ товарôвъ, каже, що зô взгляду на добрй намѣреня по обохъ сторонахъ не можна сумнѣвати ся, ще й переговоры зъ Россією въ справѣ угоды торговельнои закôнчать ся успѣшно. Скоро лишь правительство австро-угорске выготовить инструкціи, потрѣбнй для нарадъ надъ предложенями россійскими, збере ся спôльна мытова и торговельна конференція.

Зъ Бѣлграду доносять до Pol. Corr., що вырокъ въ справѣ обжалованыхъ міністрôвъ не западе скорше ажь въ падолистѣ. Зачувати, що бôльшость скупштины ухвалить на случай засудженя міністрôвъ резолюцію, за помилуванємъ ихъ королемъ. Гадку, зъ якою до недавна носила ся комісія скупштины, щобы обжалованыхъ арештувати, залишено вже рѣшучо.

Въ Арґентинѣ, републицѣ полудневои Америки выбухла небезпечна ворохобня. Причиною ворохобнѣ була незгода президента републики зъ радою народною и лихе положенє фінансове а безпосередно конфліктъ зъ войскомъ. Президентъ Люй Саенсъ Пеня, выбраный въ жовтни минувшого року змѣнивъ до сего часу ажь вôсѣмъ кабінетôвъ а теперь на предложеня міністра войны Вікторія розвязавъ раду военну зложену зъ пять ґенералôвъ, котра мала судити якогось оберштлейтнанта за несубординацію а по котрого сторонѣ стоявъ міністеръ войны. По сѣмъ фактѣ выбухла ворохоԁня насамперѣдъ въ провинціи Санъ Люй а вôдтакъ въ Буенос-Айресѣ и Санта-Фе. Въ двацяти мѣсяцяхъ прийшло було оногды до борбы. Душею ворохобнѣ суть радикалы пôдъ проводомъ якогось дра Алеза.

Новинки.

Львовъ дня 3 серпня.

— Вôдзначеня. Бар. Альбертъ Ротшільдъ одержавъ ордеръ желѣзнои короны I-ои кляссы, презідентъ кредитового заведеня для торговлѣ и промыслу, Кароль Вайсъ, и директоръ кредитового земского заведеня, Теодоръ Тавсіґъ, ордеры Францъ Йосифа, а директоръ кредитового заведеня, Густ. Мавтнеръ, ордеръ желѣзнои короны II. кляссы.

— Є. Вел. Цѣсарь приѣде до Галичины дня 3 вересня. Сего дня о годинѣ $2^1/_2$ въ ночи буде Монархъ переѣздити черезъ Краковъ. Въ Ярославѣ стане того самого дня о годинѣ $7^1/_2$ въ рана. Поворотъ въ Радимна черезъ Лавочне мае наступити дня 8 вересня.

— Клясифікація питомцѣвъ бурсы братства св. о. Николая въ Станиславовѣ выпала въ роцѣ 1892/3 въ той способъ, що на 36 учениковъ, помѣщеныхъ въ бурсѣ одержало: 9 степень вôдзначаючій, 26 степень першій, а 1 поправку.

— Клясифікація учениковъ въ Бурсѣ св. Арх. Михаила въ Коломыи. Учениковъ було въ II ôмъ пôвроцѣ 15. Зъ тыхъ 12 дôстало степень першій, 2 поправку, а 1 степень другій. Зъ рускои клясы ґімн. було 4 учениковъ. Зарядъ Бурсы выбравъ теперь новый комітетъ, котрый мае перепровадити реорґанізацію Бурсы, а вже й теперь поробивъ много улучшень въ Бурсѣ и завѣвъ добрый надзоръ, (въ котрого складъ входять профессоры ґімн. и священики), такъ що й дѣти бôльше заможныхъ можуть бути въ Бурсѣ помѣщенй и знайдуть опѣку и надзоръ добрый.

— Зарядъ воспиталища дѣвочого пôдъ управою Преп. СС. Василіянокъ у Львовѣ, (ул. Зыбликевича ч. 24) ровписавъ конкурсъ на 24 платныхъ мѣсць въ своимъ институтѣ. Всякй зголошеня належить присилати пôдъ повыстою адресою найдальше до 15 с. м. До зголошень треба долучити свѣдоцтво шкôльне зъ послѣдного курсу. Позаякъ сей институтъ есть одинокимъ доси въ краю заведенємъ для нашихъ рускихъ панночокъ, а веденє тогожь дае всяку запоруку на якъ найкрасшій успѣхъ — тому то радо заохочуємо нашихъ Вп. Родичѣвъ, щобы свои дѣти давали зъ повнымъ довѣрємъ до сего дѣвочого института. Хочь може деякй услôвя принятя выдадуть ся декому за высокй, то однакъ зô взгляду на такъ хороше вихованє, не повиненъ П. Т. Родичъ жалувати того выдатку.

— Въ львôвскôмъ заведеню глухонѣмыхъ вôдбуло ся оногды торжество посвященя угольного каменя пôдъ будову крила, потрѣбного въ ѵгляду на збôльшаюче ся число дѣтей. Заведенє заложено 1841 року. Теперь умѣщеныхъ есть 74 дѣтей въ заведеню. Новыхъ зголошень прибуло 30, однако дирекція буде могла приймити лише 6. На будову крила давъ Выдѣлъ краєвый 4.400 зр., однако се не выстане и длятого заведенє ровôшле вôдозву до публики, зазываючу до складокъ. — Край не хоче приймити сего заведеня на себе, хочь въ Галичинѣ есть 1700 глухонѣмыхъ дѣтей, лише дае рôчно по 8.000 зр. субвенціи. Мѣсто Львôвъ дае 2.000 зр. и 10 сягôвъ дровъ рôчно, мимо того, що въ заведеню нема анѣ однои дитины львôвскои.

— На стрейкъ мулярôвъ заносить ся у Львовѣ. Оногды вôдбули ся зборы робôтниковъ мулярскихъ въ сали ратушевôй и на зборахъ ухвалено жадати, щобы майстры не тримали бôльше учениковъ якъ приписує законъ, щобы знесено роботу акордову, щобы заведено 10-годинный день робочій, завязати товариство спôлкове и вкôнци щобы заведено постôйный цѣнникъ за роботу. Стрейкъ мавъ бы розпочатись за 3 або 4 тыжднѣ.

— Реабілітація. Зъ Тернополя пишуть намъ: П. Александеръ Скоропьньскій, адьюнктъ касы ощадности мѣста Тернополя бувъ, якъ звѣстно, невинно обжалованый о злану крадѣжь въ падолистѣ р. 1891 и суспендованый. Вôдъ 1 серпня с. р. принято его на урядника тои касы въ тôй самôй ранзѣ, що перше, выпла-

---

Рѣчь зовсѣмъ природна, що и буддайске духовеньство такъ само якъ и шляхта есть невдоволене реформами короля, и хочь вôнъ держить ся буддайскои вѣры, оно пôдозрѣвае его о прихильность для христіяньства та боить ся, щобы не стратило зъ часомъ черезъ тй реформы вплыву въ народѣ. Король хотѣвъ отже зазначити свое привязанє до буддайскои святинѣ, котру розпочавъ бувъ основатель теперѣшнои династіѣ король Фра Борома Радша Фра Путта Джангъ Фагъ. Святиня та называе ся „Фра Срі Ратана Сацадарамъ“ або коротко „Ватъ Фра Као“, уважае ся за найпершу святиню въ державѣ и мѣстить въ собѣ дуже дорогоцѣнну смараґдову статую Будды, найбôльшу святощь въ цѣлôмъ Сіямѣ. Ажь король Чуляльонкорнъ докôнчивъ будову сеѣ святинѣ, покрывши величезнй кошты тои будовы грôшми изъ своихъ приватныхъ фондôвъ. Тымъ способомъ замкнувъ вôнъ губы буддайскому духовеньству, котре вже стало було уважати его за противника буддайскои вѣры а тайного приклонника христіяньства, та почало було бунтувати нарôдъ противъ него.

Вже изъ своеѣ особистои забаганки, побудувавъ король недавно тому въ Банґкокъ нову резиденцію для себе. Она выбудована въ италіяньскôмъ стилю, але мае характеристичный сіямскій дахъ. У внутрѣ есть она уладжена зовсѣмъ на ладъ европейскій, а вся сеѣ обстава и все украшенє есть дуже дорогоцѣнне. Всѣ меблѣ до сеѣ палаты спроваджено зъ Лондону, а самй меблѣ въ приватныхъ комнатахъ короля коштували звыш 800.000 зр. Тутъ мѣстить ся такожь богата бібліотека короля, що складае ся изъ наукових дѣлъ писаныхъ на всѣлякихъ мовахъ; скоро лишь появить ся яка важнѣйша книжка, король заразъ еѣ спроваджує и доповняе бібліотеку. Тутъ знаходять ся такожь важнѣйшй часописи и журналы европейскй.

Доходы короля суть дуже значнй, бо вôнъ дôстае изъ всего добутку въ краю свою пайку. Пôдданй ему племена Ляосôвъ посылають ему що року въ даиинѣ два золотй дерева зъ срѣбнымъ листємъ. Дерева тй стоять черезъ цѣлый рôкъ въ державнôй святини передъ смараґдовою статуею Будды и ажь тогды, коли на ихъ мѣсце приходять новй, выносять ся изъ святынѣ та вôдтакъ перетоплюють ся.

Сіямскій король уважае ся за „найвысшого изъ благородныхъ“ и длятого называють его „Хунъ Глюанґъ“ та вôддають ему таку честь якъ богови; его не вôльно навѣть по имени называти. Коли якій Сіямець говорить о королі, то называе его „паномъ землѣ“ або „паномъ житя“ и вôнъ есть дѣйстно паномъ житя и майна своихъ пôдданыхъ. Всѣ урядники мусять королеви складати два разы до року присягу вѣрности. Ознакою королевского достоинства есть семикратна стôжковата парасоля, звана „кампу кшатръ“, вôдтакъ корона, золотый нашийникъ высаджуваный дорогимъ камѣнємъ, берло и мечь.

Побôчь першого короля, бувъ въ Сіямѣ ще до 1885 р. другій король, близькій своякъ першого короля. Сей подѣлъ власти мавъ означати, що нѣбы то першій король мае власть надъ огнемъ а другій надъ водою. Другій король дôстававъ третину всѣхъ доходôвъ державныхъ и мавъ прибочну ґвардію зъ 2000 людей. Его палата, звана передною, була такъ само велика, якъ и першого короля, вôнъ мавъ такй самй вôдзнаки королѣвскй та окремыхъ міністрôвъ и ему вôддавано таку саму честь якъ и першому королеви. А всежь таки его власть була обмежена, вôнъ бувъ лишь дорадникомъ першого короля при выдаваню законôвъ и не мôгъ самъ на свою руку нѣчого зробити.

Вôдъ часу смерти сего другого короля вже не обсаджувано сеѣ посады и панує въ Сіямѣ лишь оденъ король. Законодайну власть выконує першій король вôдъ 1874 року въ спôлцѣ зъ великою радою державною и радою міністрôвъ. Цѣлый край дѣлить ся на 41 провинцій, а начальникомъ есть оденъ радникъ першои клясы званый „Фрая“. Всѣ урядники або мандарины дѣлять ся на пять клясъ, а найбôльше значѣнє мають тй, котрыхъ обо-

чено ему всю пенсію, котру мавъ дôстати майже за два роки и вчислено часъ, проведеный у вязници, до службы. Тымъ способомъ привернено ему честь, занапащену на досить довгій часъ нещасными обставинами.

— **Фальшиву корону** хотѣла передвчера выдати въ реставраціи Р. Томицкого у Львовѣ при улици Театральнôй ч. 18 якась Марія Ґерусъ, котра дôстала той фальсифікатъ вôдъ якогось купця. Фальсифікатъ дуже добре зробленый, пôзнати его лише по звуцѣ и по нечетко выбитыхъ на беревѣ монеты словахъ: viribus unitis.

— **Якъ господарь Клюсъ продававъ сѣно?** С. Клюсъ то господарь зъ села П. пôдъ Львовомъ. Вôнъ зôбравъ сѣно зъ сѣножати и загадавъ его продати, абы бувъ якійсь ґрейцарь „коло хаты“. Вынаймивъ собѣ фѣру у Кеця (люде тамошнй знають, хто се) за 1 зр. 80 кр. и оба поѣхали зъ тымъ сѣномъ на торгъ до Львова та продали его за 8 зр. 50 кр. Вертаючи домôвъ ступили до коршмы на могоричь. Выпили, закусили, але Кецеви было того за мало. Впоминае ся у Клюса грошей за фѣрманку. За свои грошѣ выпе собѣ, кôлько схоче. Клюсъ не хотѣвъ заразъ дати; боявъ ся, щобы той не пропивъ; ба, але Кецьо розсердивъ ся та Клюса за чубъ! Бачить Клюсъ, що не переливки та що его за добре серце за чубъ беруть, давъ ему 1 зр. 80 кр, якъ прирѣкъ. Пропивай або й нѣ; менѣ все одно — думае собѣ. А Кецьови зробило ся маркотно, що за остро взявъ ся до Клюса, отже на перепросины купивъ могоричу. Горѣвка не вода, на землю не вылєшь, отже й Клюсъ принявъ чарку и выкинувъ въ горло. Выпили, що было. Тодѣ знову Клюсови зробило ся маркотно, казавъ ще дати горѣвки. И такъ они пили ажь до пôвночи. Ба, але знову горѣвка не вода, вôдъ неи въ головѣ шумить, а свѣтъ ходоромъ ходить. Що зъ тыми приятелями сталось по пôвночи, не знати. Рано найшли Кеця на возѣ на его подвôрю; чоботъ (и то позыченыхъ) на ногахъ не мавъ, бо хтось ему здеръ, а въ кишенѣ не было анѣ крейцаря. А знову Клюса найшли на мôстку коло его подвôря; при нѣмъ найшли лише 8 кр., а прецѣ за сѣно дôставъ 8 зр. 50 кр. Той знову капелюха не мавъ на головѣ, Богъ знае, де подѣвъ ся. И такъ теперь Клюсъ може собѣ спѣвати: „Сѣно мое сѣно, де ты ся подѣло? У коршмонцѣ за горѣвку у шинкасѣ сѣло“.

— **За прошенымъ хлѣбомъ.** Орґанізація жебрацтва, яка истнуе зъ давна въ Росіи, яко старинна и ненарушима институція, выкликуе теперь мѣжь россійскою публикою реакцію въ некористь жебракôвъ. Щобы порозумѣти сю справу, наведемо кôлька примѣрôвъ, котрй показують, що жебрацтво есть въ деякихъ околицяхъ царства правдивою язвою. Истнують цѣлй села, що живуть выключно зъ жебрацтва. И такъ въ Голицинѣ селяне, котрй впрочôмъ мають ся дуже добре, запрягають заразъ по скôнченыхъ роботахъ въ поли конѣ до возôвъ и выѣзджають, щобы жебрати. Зъ села выѣзджають яко купцѣ, що продають перстенѣ, наперстки и иншй дрôбницѣ; але скоро лише выѣдуть кôлька верстъ за село, замѣняють ся въ слѣпыхъ и кулявыхъ. Мешканцѣ деякихъ сѣлъ въ московской ґуберніѣ мають звычай выдавати себе за жертвы пожарôвъ. Они выроблюють собѣ фальшивй свѣдоцтва вôдъ властей и ведуть свое ремесло пôдъ охороною урядовыхъ паперôвъ. Близько 700 родинъ зъ округа хохлôвского въ нижегородскôй ґуберніи вандрує що року жебраючи зъ мѣсця на мѣсце. Такожь въ полудневой Росіи процвитае жебрацтво. Въ мѣстахъ якъ Києвъ, Воронѣжь, де славнй монастирѣ притягають богато богомôлцѣвъ ажь кишить вôдъ жебракôвъ. Києвъ мае навѣть якусь скôлькôсть домôвъ, що належать выключно до жебракôвъ. Тй домы, выбудуванй передъ 100 роками належать до тыхъ, що ихъ замешкують. Поліція заходить ся теперь коло того, щобы тй домы постепенно зносити. Въ тыхъ „жебрацкихъ палатахъ“ обовязують постѣйно установленй приписы. Жебраки подѣлили мѣжь собою мѣсто и горе тому зъ мѣжь нихъ, котрому хотѣлось бы жебрати въ иншôй, не призначенôй для него части мѣста. Що въ жебрачихъ походахъ вôдограють важну ролю, наймленй або купленй дѣти, звычайно яко провожаѣ слѣпыхъ, се загально звѣстно. Надъ сими бѣдными дѣтьми знущають ся звычайно слѣпцѣ въ страшный способъ. Въ деякихъ околостяхъ херсоньской ґуберніѣ высылають родичѣ свои дѣти до сусѣднихъ мѣсцевостей на жебры, щобы „охоронити ихъ передъ лѣнивствомъ“. Суть мѣсцевости де дѣти призначенй до жебрацтва приготовлюють ся до сего званя въ осôбныхъ школахъ. Такожь поезія, особливо релігійна грае велику ролю въ „образованю“ жебракôвъ. Въ могилѣвской ґуберніи суть хаты, де слѣпцѣ на якійсь часъ замыкають ся и учать ся однй вôдъ другихъ пѣсень. Найлѣпшй школы того рода находять ся въ Жеребнôмъ, Городци и Хотовичахъ. Кождый школярь що хоче выучити ся пѣсень, мусить свому учителеви заплатити кôлька рублѣвъ, робити для него кôлька мѣсяцѣвъ, а по скôнченой науцѣ справити учителеви пиръ.

— **На будову руского народного театру у Львовѣ** зложили на руки п. Мицавки кандидата нотаріяльного въ Дрогобичи Вп. пп.: Твердохлѣбъ 1 зр., Добряньскій 1 зр., дръ Пайперъ 1 зр, Візенберґъ 1 зр., Мицавка 1 зр., Н. Н. 1 зр, Тобіяшекъ 50 кр, Сованьскій 50 кр., Сляскій 50 кр., Куличко 1 зр., Фельнеръ 50 кр., дръ Розенель 50 кр., Куровецкій 1 зр., разомъ 10 зр. 50 кр. — Всч. о. В. Колянковскій зъ Луки надôславъ 2 зр., о. Софр. Левицкій зъ Стриганець 6 зр 10 кр., зôбраныхъ на соборчику въ Блюдникахъ о. Домбчевскимъ; о. Володим. Глодзиньскій парохъ зъ Угриня старого коло Калуша 14 зр. 47 кр., зôбраныхъ въ домѣ о. Глодзиньского при судженю фантôвъ пôдчасъ забавы Вп. панною М. и Вп. дромъ С. — О. Ив. Шихъ зъ Сучавы надôславъ 14 зр. на будову театру, зôбранй дня 6 н. ст. липня въ домѣ о. Шика вôдъ буковиньскихъ священикôвъ и дѣтей о. Шиха.

Господарство, промыслъ и торговля

— **Станъ воздуха** за минувшй добы числячи вôдъ 12 год. въ полудне дня 2 серпня до 12 год. въ полудне дня 3 серпня: Середна теплота була + 17·0° Ц., найвысша + 21·0° Ц. (вчера по полудни), найнизша + 12·7° Ц. въ ночи. Барометеръ иде въ гору (767). Вѣтеръ буде пол.-схôдный, середный, середна теплота пôднесе ся до + 22·0° Ц., небо буде легко захмарене, погода.

— **Цѣна збôжа у Львовѣ** дня 2 серпня: пшениця 8·75 до 8·90; жито 6·75 до 7·—; ячмѣнь 5·50 до 6·50; овесъ 6·80 до 7·—; рѣпакъ 13 50 до 14·—; горохъ 7·50 до 10·—; вика —·— до —·—; насѣне льняне 11 15 до 12·50; бôбъ 9·— до 10·—, бобикъ 5.25 до 7·—; гречка —·— до—·—; конюшина червона 55·— до 70·—; бѣла 70·— до 80·—; шведска —·— до —·—; кминокъ 24·— до 27·—; анижь 35·— до 36·—; кукурудза стара —·— до —·—; нова —·— до —·—; хмѣль 80·— до 110·—; спірітусъ готовый 14·25 до 15·—

ТЕЛЕГРАМЫ.

Буеносъ-Аіресъ 3 серпня. Ґубернаторъ въ Сантафемусѣ въ капітулювати и ворохобники змусили его подати ся до димісіѣ. 5000 радикалôвъ лагодить ся до приступу на Ляпляту.

Лондонъ 3 серпня. Въ палатѣ послôвъ жалувавъ ся секретарь парляменту Ґрей на то, що опозиція критикуе становище правительства супротивъ справы сіямскои. Коли будуть предложенй документы, то кождый буде мôгъ переконати ся, що теперѣшне правительство поступало такъ само енерґічно якъ и попередне.

Петербургъ 3 серпня. Царь перенесе ся дня 11. с. м. до Красного Села и буде тамъ на маневрахъ. Царска родина возьме дня 23 с. м. участь въ торжествѣ заложеня угольного каменя пôдъ будову военного порту, а вôдтакъ выѣде до Даніѣ.

Парижь 3 серпня. Въ тунели на Перляшезъ наѣхали на себе два поѣзды окружнои зелѣзницѣ парискои, причôмъ, якъ зачувати покалѣчило ся дуже богато людей.

Рухъ поѣздôвъ зелѣзничихъ

важный вôдъ 1 червня 1893, пôсля львôвск. год.

	Посѣшный		Особовый			
Вôдходять до						
Кракова	3·01	**10·41**	**5 26**	11·11	**7·36**	—
Пôдволочискъ	6·44	3·20	10·16	**11 11**	—	—
Пôдвол. Пôдзам.	6·54	3·32	10·40	**11·33**	—	—
Черновець	6·36	—	10·36	3·31	**10·56**	—
Стрыя	—	—	10·26	7·21	3 41	**8·01**
Белзця.	—	—	9 56	**7·21**	—	—
Приходять зъ						
Кракова	3 08	6·01	**6 36**	**9·41**	9·35	—
Пôдволочискъ	2 48	**10·02**	**6 21**	9 46	—	—
Пôдвол. Пôдзам.	2 34	**9·46**	9·21	5·55	—	—
Черновець	**10 10**	—	**7 11**	7 59	12·51	—
Стрыя	—	—	**1·08**	9·06	**9 52**	2 38
Белзця.	—	—	8·16	5·26	—	—

Вôдъ дня 20 мая курсують що день ажь до вôдкликаня, поѣзды прогульковй до Брюховичь и Зимнои Воды. Вôдъѣздъ до Брюховичь о год. 3 мін. 50 пополудни; поворотъ о год. 8 мін. 57 вечеромъ. — Вôдъѣздъ до Зимнои Воды о год. 4 мін. 12 по полудни; поворотъ о год. 6 мін. 35 и о год. 9 мін. 40.

Числа товстй, означають пору нôчну вôдъ 6 год. вечеромъ до 5 год. 59 мін. рано.

Часъ поданый пôсля годинника львôвского; вôнъ рôзнить ся о 35 мінутъ вôдъ середно-европейского (зелѣзничого): коли на зелѣзници 12 год., то на львôвскôмъ годиннику 12 год. и 35 мін.

вязкомъ есть годувати бѣлого слоня и ходити коло него.

Сіямцѣ суть великими почитателями т. зв. альбіносôвъ т. е. бѣлыхъ выродкôвъ межи звѣрятами, особливо же межи слонями. Однакожь зъ бѣлыхъ слонѣвъ уважають ся лишь тй за святыхъ, котрй мають не лишь бѣлу шкôру, але такожь и яснй очи и у котрыхъ щетины на выскахъ суть бѣлй. Слонь, котрый мае всѣ тй прикметы, дôстае титулъ короля; другй отже слонѣ дôстають пôсля степеня своихъ прикметъ титулы знаменитыхъ людей, міністрôвъ, ґубернаторôвъ и т. д. Сіямцѣ суть побôчь Тібетанцѣвъ найревнѣйшими буддистами и длятого придержують ся строго всѣхъ правилъ сеи вѣры, котра наказуе имъ не убивати звѣрять; имъ не вôльно ѣсти яець и мяса, хочь можуть ѣсти мясо зъ такихъ звѣрять. котрй хтоть иншій убе. Ту роботу роблять за нихъ звычайно Хинцѣ; але й тогды ще есть богато такихъ звѣрять, котрй уважають ся у нихъ святими и мяса ихъ не вôльно имъ ѣсти та взагалѣ не вôльно тыхъ звѣрять убивати. Крукъ н. пр. есть у нихъ найбôльше поважнымъ птахомъ и они уважають его за якогось божка. На бамбусовй хаты Сіямцѣвъ въ глубинѣ краю сѣдае дуже часто птахъ званыхъ „тукъ-гай“ котрого мясо есть подôбне до курячого, есть дуже смачне. Его уважають тутъ за домового божка и той допустивъ бы ся непростимого грѣха, хто бы его убивъ; права того шанують тутъ дуже, хочь вôнъ дуже поганый подобае пѣбы на якогось лѣтаючого змѣя та мае по цѣлôмъ тѣлѣ червонй наростки. Той птахъ мабуть длятого у нихъ въ такôй пошановку, що чистить имъ хату вôдъ щурôвъ та хробôвъ. Бѣлявй малпы мають титулъ „великихъ офіцирôвъ“ а найпершй достойники державы годують ихъ власноручно и ходять коло нихъ. Навѣть великй мурашки теплыхъ краѣвъ, т. зв. термѣты суть у Сіямцѣвъ святыми. Коло ихъ великихъ мовь копицѣ муравлискъ ставлять они часто деревлянй паґоды, котрй тй мурашки въ короткôмъ часѣ такъ сточать, що они валять ся; на ихъ мѣсце ставлять тогды Сіямцѣ новй.

При такой вѣрѣ въ звѣрята не дивна рѣчь, що бѣлый слонь есть для Сіямцѣвъ найсвятѣйшимъ; пôсля науки ихъ вѣры перекинувъ ся основатель ихъ вѣры, Будда, послѣдный разъ въ бѣлого слоня и се найголовнѣйша причина, длячого се звѣря мае у Сіямцѣвъ найбôльшу почесть. Слонѣвъ длятого, хочь бы якихъ небудь, не вôльно въ Сіямѣ убивати, лишь ловити. Щасливый той, хто першій побачить бѣлого слоня. Его роблять заразъ шляхтичемъ, надають ему тôлько землѣ якъ далеко чути голосъ того слоня, та увôльняють вôдъ всѣлякои панщины и податкôвъ.

(Дальше буде).

За редакцію вôдповѣдае Адамъ Креховецкій.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.